

Položaj v Italiji

Razočaranje nad zadnjimi volivnimi rezultati je, kot se zdi, le še utrdilo odločenost komunistične partije, da povzroča težave Rumorjevi vladi in sredinsko-levi koaliciji. Ker so možnosti komunistov na političnem polju omejene — vlada namreč razpolaga z dovolj močno večino, da se lahko čuti varna pred presenečenji — je pričakovati, da bodo sprožili novo ofenzivo proti vladi in vladni koaliciji na sindikalnem področju. Tam je komunistični vpliv sorazmerno precej močnejši kot na političnem torišču in ga je težje ugotoviti in omejiti, ker se pogosto krije za sindikalnimi zahtevami. Zato lahko pričakujemo, da se bodo v prihodnjih tednih, posebno pa v jesenskih mesecih spet zelo pomnožile stavke, ki resnično povzročajo hude težave vladi. Za 7. julij je že napovedana nova splošna stavka po vsej državi v okviru »akcije za socialne reforme«. Socialno-demokratski sindikati so se izrekli proti splošni stavki, češ da ima politične cilje.

Da vladna koalicija zdaj res pričakuje napad iz te smeri, dokazujejo pobude nekaterih krščansko-demokratskih in socialno-demokratskih parlamentarnih krogov, ki hočejo predložiti parlamentu v odobritev zakon proti »svojevoljni uporabi pravice do stavke«, kot je to označil vodja krščansko-demokratske skupine v senatu Spagnolli. Gre za to, da naj bi se sindikati držali glede stavk neke discipline v smislu ustave. Proti temu pa sta PSI in leвица v krščansko-demokratski stranki, ki jo vodi minister Donat-Cattin. Kakšne težave lahko povzročijo stavke, se je pokazalo zadnji čas zlasti s stavko šolnikov, ki je ti še vedno niso zaključili.

Novi hudi politični zapleti lahko nastanejo tudi zaradi vprašanja razporoke, o kateri zdaj razpravlja senat. Vatikan je še vedno odločno proti razporoki, opirajoč se na konkordat. Glede tega so bile izmenjane med vlado in Vatikanom že različne uradne note, s katerimi so bili seznanjeni senatorji pred začetkom razprave. Vendar se zdi, da ne bo mogoče več odlagati takoimenovane »male razporoke« (samo v določenih primerih, ko je skupno življenje zakoncev dejansko nemogoče po krivdi enega ali obeh). Razporoka — in ne samo »mala« — je zdaj uvedena že v vseh drugih civiliziranih državah. Nasprotniki razporoke vidijo v njej simptom moralnega propada in razpada zakona, ne pomislijo pa, da bi se ločili samo tisti zakonci, ki nočejo več ostati skupaj in gredo narazen tudi brez razporoke, le da nastanejo tako nevzdržne pravne in včasih tudi socialne razmere zanje in za otroke bodisi iz prejšnjega ali iz novega pravno nepriznanega zakona. To pomeni nasilje nad ljudmi, ki ne priznavajo pomena cerkvene poroke, medtem ko »mala razporoka« ne bi pomenila nasilja nad verniki, kajti nihče bi jih ne silil, da se morajo ločiti, kakor so da-

PREMALO ZAUPANJA V MLADINO IN PREMALO IDEJ

(Pismo s Koroškega)

Avstrijski tisk je prinesel ob koncu preteklega meseca kratko novico, da je avstrijsko ministrstvo za gradnje odobrilo sredstva za gradnjo novega poslopja za slovensko gimnazijo v Celovcu. Že deset let, vse odkar gimnazija obstaja, morajo hoditi slovenski gimnazijci samo popoldne v šolo, ker gimnazija nima lastnega poslopja in mora gostovati v tujih šolskih prostorih, ki so dopoldne zasedeni. Novo poslopje slovenske gimnazije bo stalo v vzhodnem delu mesta.

RAZUMLJIVO VESELJE

V slovenskih krogih na Koroškem je vzbudila ta novica razumljivo veselje, ker čakanje na novo šolsko poslopje je bilo res že predolgo. Vendar nezaupanje še ni čisto izgnilo, ker koroški Slovenci imajo zdaj že preveč slabih izkušenj, da bi ne bili vedno pripravljene na kakšno slabo presenečenje. Zdaj gre za to, kako dolgo bo trajala gradnja novega poslopja oziroma kdaj se bo začela, ker vsa zadeva se lahko zavleče še za nekaj let. Slovencem sovražnim krogom na Koroškem se vedno spet posreči, da vtikajo palice med šprajce koles slovenske stvari in pri tem imajo navadno uspeh, pa naj bodo na oblasti socialisti ali »ljudski«. Toda koroški Slovenci se kljub vsemu nočejo vdati pesimizmu. Obzorje postaja jasnejše in zato upajo, da se bo vreme končno tudi zanje zvedrilo.

Trenutno so v zavednih slovenskih krogih na Koroškem najbolj zaposleni z diskusijo o takoimenovanem sporu med mladimi in stariimi oziroma med določeno skupino univerzitetnih študentov in učiteljev ter vodstvom katoliškega slovenskega tabora na Koroškem (četudi velja nasprotstvo študentov, ki imajo svoje središče v štud. klubu na Dunaju, tudi vodilnim ljudem v slovensko-koroškem socialističnem taboru, a je bolj taktično.) oP tistem, kar je slišati od ljudi, ki skušajo objektivno presoditi vsó zadevo, sta delali in delata obe strani hude napake. Kar zadeva vodstvo ka-

toliškega tabora, je slišati kritike, da je imelo premalo razumevanja za mladino, pokazalo je do nje premalo prisrčnosti in ljubezni, vedno se je sklicevalo le na avtoriteto. Ni vodilo diskusij in dialogov z mladino. Take dialoge, diskusije in predavanje bi bili mogli prirerjati ne samo za tiste mlade, ki žive v raznih internatih, ampak za vso dijaško mladino, da jo pripravijo na življenje in na samostojno življenjsko pot. Dejstvo pa je, da je bilo takih diskusij s katoliške strani vse premalo; tudi profesorji iz tega tabora na celovški slovenski gimnaziji so pokazali — po trditvah ljudi iz istega tabora, s katerimi smo govorili — premalo vneme in veselja za delo z mladino, z njo ravnajo bolj ali manj le z viška svoje avtoritete ali pa se omejijo samo na šolsko delo, medtem ko so bili nekateri marksistično usmerjeni profesorji veliko bolj aktivni in so se bolj brigali za mladino. Rezultat je zdaj ta, da je šel velik del mladine, ki prihaja največ iz katoliških domov in okolja, na radikalno levice, se vnema za anarhistične ideje »študentovskih gibanj« in voli avstrijsko komunistično partijo ter tako politično še bolj slabi slovenske vrste na Koroškem, kajti glasovi oddani za KPOe pri zadnjih volitvah, so bili v političnem smislu vrženi proč in vzbujajo v avstrijski javnosti (v obeh taborih) samo nezaupanje do Slovencev.

OSTALO JE PRI STAREM

Vodstvo katoliškega tabora ima premalo zaupanja ne le v mladino, ampak tudi v nove ideje, kar je poudaril tudi eden izmed vodilnih mlajših iz istega tabora, dr. Erich Prunč v nekem svojem članku za mariborsko revijo »Dialogi«. Koncilskega duha je premalo absorbiralo. Ne zna ga uveljaviti v praksi. V bistvu je vse ostalo pri starem. Kar zadeva tisk, je vodstvo katoliškega tabora, praktično Mohorjeva družba, vedno kazalo in kaže tudi danes hvalevredno prizadevnost in aktivnost, vendar se drži že davno zastarelih kriterijev o literaturi in pisanju na sploh, kar mladino odbija. Zato sili v drugo skrajnost, v pornografijo in razne literarne ekstremizme, kot dokazujejo njihove publikacije. Mladini bi bilo treba ustvariti tudi dobro slovensko knjižnico in jo spraviti v stik z uglednimi slovenskimi kulturnimi, političnimi in drugimi javnimi delavci, da bi imela priložnost debatirati o problemih in si ustvariti o njih kritično, samostojno sodbo. Za vse to vodstvo katoliškega tabora in Mohorjeva družba nista imela pravega razumevanja in čuta.

V že omenjenih zavednih krogih, ki skušajo soditi objektivno, pa hkrati očitajo študentovski skupini, ki ima svoje središče v

(dalje na 3. strani)

nes prisiljeni mnogi, da morajo živeti v zakonskih vezeh, ki jih ne priznavajo več.

Poslanska zbornica razpravlja o vladnih predlogih za davčno razbremenitev delavskih plač. Ti predlogi določajo, da bodo davka proste delavske plače do 600.000 lir, če gre za odvisne delavce, in 360.000 lir, če gre za samostojne delavce. Dozdaj je znašala doljnja meja davka prostih plač pri prvih 240.000 lir in pri drugih 300.000 lir. Očitna je diskriminacija v škodo drugih, kar je pripisati njihovega mnogo manj učinkovitemu sindikalnemu pritisku. Tudi trinajste plače bodo davka proste. Prvi člen zakona je bil že sprejet, pred tem pa je vlada postavila vprašanje zaupnice.

Pogovor s političnim tajnikom Slovenske skupnosti

Dr. Drago Legiša

Pri volitvah 7. junija ste bili izvoljeni za občinskega svetovavca v devinsko-nabrežinski občini in za pokrajinskega svetovavca tržaške pokrajine. Kako sodite o afirmaciji Skupnih slovenskih list na teh volitvah?

Izid pokrajinskih volitev je ponovno pokazal, da slovenska lista lahko trdno računa na sedem tisoč volivcev in volivk. To pomeni, da sega vpliv naše politične organizacije na kakih deset tisoč Slovencev in Slovenk, torej na skoraj polovico tistih naših rojakov, ki so se ob ljudskem štetju leta 1961 javno priznali za Slovence. Zdi se mi, da je v naših pogojih to kar lepo število.

Slovenske liste so se po mojem prepričanju kar dobro uveljavile tudi na občinskih volitvah. V primeri s prejšnjimi občinskimi volitvami so po številu prejetih glasov napredovale v devinsko-nabrežinski, v zgoniški ter repentaborski občini, v dolinski občini pa je naša lista v bistvu ohranila svoje glasove, kar je za tamkajšnje razmere že uspeh. V tej zvezi moram podčrtati zlasti afirmacijo Skupne slovenske liste na Repentabru, kjer je občina trdno ostala v naših rokah, ter zares prodoren uspeh mlade slovenske liste v zgoniški občini, kjer danes naši izvoljeni svetovavci predstavljajo skoraj polovico prebivalstva, medtem ko doslej ni bilo mogoče tega trditi.

Kaj bi bilo treba storiti po Vašem, da bi Slovenska skupnost napredovala v hitrejšem tempu?

Zdi se mi, da za politično organizacijo ni toliko važen tempo napredovanja, ampak predvsem napredovanje kot tako, kajti samo na ta način lahko dokaže bistveni smisel svojega obstoja. S tem seveda ne mislim reči, da bi si ne želel hitrejšega napredovanja naše politične organizacije, ampak predvsem to, da sem zadovoljen, da kljub vsem težavam vendarle napreduje.

Tu bi hotel še pripomniti, da se Slovenska skupnost ne prizadeva samo za širjenje političnega vpliva, si ne prizadeva samo za to, da bi čimveč narodno zavednih Slovencev in Slovenk pridobila za svoje politične kon-

cepte, temveč opravlja tudi drugo, morda še važnejše poslanstvo, to je, da se trajno postavlja po robu procesu narodnega odtujenja in skuša tiste, ki so se že odtujili, ponovno vrniti k njihovim izvorom. To je med drugim ena prvih nalog vsake manjšinske organizacije.

Se Vam ne zdi, da je sorazmerno prepočasnega napredovanja Slovenske skupnosti kriva premajhna povezanost med vodstvom in volivci na terenu, pa tudi idejno prešibak program Slovenske skupnosti, ki se omejuje na narodnostno vprašanje in pragmatizem?

Očitek, da je vodstvo premalo povezano z volivci, se stalno ponavlja zlasti pred in med volilno kampanjo. Tako smo ta očitek slišali tudi med zadnjo volilno kampanjo. To v določeni meri tudi drži, vendar je treba upoštevati, da Slovenska skupnost ne razpolaga s takim organizacijskim aparatom, s tako krepkim vodilnim kadrom in s tako organizacijsko strukturo, ki bi v vsakem trenutku omogočili stik z bazo.

Povedati pa moram, da se po teh volitvah položaj postopno spreminja in da so že bili določeni instrumenti, ki naj bi omogočili boljšo povezanost z našimi člani, somišljeniki in sploh z vsemi našimi volivci.

Da je idejni program Slov. skupnosti prešibak, ker naj bi se omejeval le na narodnostno vprašanje in pragmatizem, se ne morem popolnoma strinjati.

Slovenska skupnost je politična organizacija, ki deluje v posebnih pogojih, ki jih določa manjšinski značaj slovenske narodnostne skupine. Zato je naravno, da ima na lestvici njenih zanimanj in prizadevanj prvo mesto narodnostno vprašanje, to je skrb, da Slovenci ne podležejo vedno prisotni nevarnosti odtujenja lastnemu narodu in narodnosti.

Narodnostno vprašanje zaobjema v naših razmerah vrsto drugih problemov, od gospodarske do socialne politike. Naša težnja je, da postanemo Slovenci akterji v javnem življenju, da prodremo s svojimi idejami in programi, da smo subjekt in ne objekt v splošnem razvoju. Pragmatizem, o katerem govorite, bo morda tudi obstajal, vendar mislim, da to nikakor ni glavna značilnost Slovenske skupnosti.

Kako gledate na bodočnost Slovenske skupnosti?

Preizkušnja, ki smo jo pravkar prestali, mi potrjuje prepričanje, da ima Slovenska skupnost pred seboj širok politični prostor. Njeno napredovanje pa je odvisno od nadaljnega posodobljenja njenih programov in tudi od nadaljnje preureditve njenih organizacijskih struktur, ki naj omogočijo notranjo konfrontacijo na osnovi konkretnih programov in ne na osnovi abstraktnih idej.

In kaj je po Vašem krivo, da toliko naših ljudi voli KPI in tudi druge italijanske politične stranke?

KPI in druge italijanske stranke volijo predvsem ljudje starejše in srednje generacije, medtem ko kaj takega ni mogoče trditi za mlajši rod. To so med drugim pokazale tudi zadnje volitve.

Kako sodite o industrializaciji našega podeželja? Je to dobro ali slabo za Slovence? In kako bi bili kos temu pojavu ter ga obrnili v naš prid?

Industrializacija našega podeželja se je z zgradnjo tovarne Velikih motorjev na področju dolinske občine v glavnem zaključila. Ostane, kolikor mi je znano, še odprto vprašanje industrializacije v osapski dolini. Z razvojem industrializacije smo seveda zgubili precej narodnostnega ozemlja, ne da bi za to izgubo prejeli primerne protidajatve. Zato bi morala biti naša nadaljnja skrb, da bi od obstoječih industrijskih objektov ime-

(dalje na 4. strani)

Letošnji slovenski novomašniki

V slovenskem vernem občestvu se bo število duhovnikov letos pomnožilo za 51 novih mašnikov. Po veliki večini so iz ljubljanske in mariborske škofije, iz koprške so trije. Dodajmo še, da ni iz goriške in tržaške škofije nobenega slovenskega novomašnika.

Od lanskega do letošnjega 15. junija je umrlo 5 slovenskih duhovnikov. Število duhovniških poklicev je zadnje čase upadalo. Le zadnja leta se večja števila slušateljev na bogoslovni fakulteti.

Zanimivo je tudi dejstvo, da prihajajo novi mašniki iz družin, ki imajo povprečno pet otrok. V drugi vrsti pa, da izhajajo v veliki večini iz kmetijskih družin, le nekaj iz delavskih ali nameščenskih.

HRVAŠKI SVETNIK

V nedeljo je papež slovesno proglasil hrvaškega mučenika patra Nikolaja Taveliča za svetnika.

Tavelič se je rodil v 4. stoletju v Šibeniku. Še mlad je stopil v frančiškanski red in je šel misijonarit v Bosno, kjer se je prav takrat močno širila bogomilska kriva vera.

Leta 1391 je pa odšel v Sveto deželo, kjer je skušal spreobračati Saracene h Kristusu-

vi veri. Saracenski voditelji v Jeruzalemu so pa njega in tri sobrate obsodili na smrt in jih sežgali na grmadi leta 1391.

Češčenje Nikolaja Taveliča se je začelo kmalu širiti. Toda šele papež Leon XIII. ga je potrdil kot blaženega. Leta 1939. so hrvaški škofje prosili papeža Pija XII., naj uvede postopek, da se Tavelič prišteje med svetnike. Po vojni se je to delo nadaljevalo do končne kanonizacije prejšnjo nedeljo.

Obredov v cerkvi sv. Petra v Rimu se je udeležilo okrog 10.000 hrvaških romarjev.

Predsednik republike Saragat je sprejel italijanske nogometaše, ki so priborili Italiji zelo častno drugo mesto na svetovnem prvenstvu v Mehiki, in jih odlikoval za zasluge, ker so spet vzbudili v italijanskem narodu občutek vzajemnosti in strnjnosti. S tem pa je tudi poudaril velikanski pomen športa v današnjem svetu.

Po nekaterih podatkih je dal Francov režim zapreti že 187 baskovskih duhovnikov, ker so se zavzemali za svobodo svojega naroda in obsojali centralistično in potujčevalno špansko politiko.

Zaostritev zasedbenega režima na Češkem

Nekdanjega voditelja »praške pomladi« Aleksandra Dubčeka so po najnovejših vestih izključili iz partije in mu odvzeli mesto veleposlanika v Turčiji. Baje mu bo poveril predsednik Svoboda »drugo nalogo«, a vse kaže, da mu bodo prej ali slej napravili proces.

Češkoslovaški veleposlanik na Danskem Anton Vasek je zaprosil danske oblasti za

Premalo zaupanja v mladino

(Nadalj. s 1. str.)

klubu na Dunaju, da je izgubila realna tla pod nogami in namesto da bi se borila proti sistemu, kar je res negativno na Koroškem (in tega je veliko), si je izbrala za tarčo patra Tomažiča in njegov študentski dom »Korotan«. Ta gonja proti patru Tomažiču je predvsem dokaz hudega konformizma tiste mladine, kajti proti njemu je pač lahko demonstrirati, ker pater Tomažič ni oblast, zaradi tega nikomur nič ne grozi. Mnogo težje se je boriti proti tistim koroškimi in avstrijskim oblastem, ki še vedno uganjajo germanizacijo. Toda proti tem študentje ne zaletavajo in pokažejo v tem pogledu zelo malo poguma. Seveda tudi oni čutijo te probleme, toda ker se v svojem konformizmu ne morejo odločiti, da bi se spustili v javne diskusije in politični boj z oblastmi in nemško usmerjenimi nacionalisti, se tem bolj besno zaganjajo v lastne ljudi, ki mislijo drugače. In v tem je po mnenju zavrednih koroških ljudi glavni problem koroških Slovencev: v onemogli jezi, ker ne najdejo poti iz svojega konformizma, boječnosti in nezaupanja, se grizejo med seboj, namesto da bi se strnili in sprejeli boj tam, kjer je res potreben. P.—nik.

politično zavetje. Svoj čas je bil povezan z Dubčekom. Njegov sklep je gotovo v zvezi z usodo Dubčeka in z ostro čistko, ki so jo začele izvajati okupatorju podvržene oblasti v partiji, v državni upravi in na vseh drugih sektorjih. Zdi se, da Husak, ki je ščitil Dubčeka, kolikor je mogel, in ni hotel čistki in političnih procesov, vedno bolj izgubja varjete iz rok. Izpodrivajo ga nekdanji gotvaldovci-stalinisti. Češkoslovaška se je znašla čisto v prahu.

— o —

V Beogradu je bila odobrena pogodba o kulturni izmenjavi z Italijo. Ob tej priložnosti je bila z jugoslovanske strani izrečena želja, da bi bila čimprej ustanovljena stolica za slovenščino na tržaški univerzi.

Izšlo je:

»Problemi«, maj - junij 1970, 2. letnik, Celovec. List izdajajo koroški visokošolci na Dunaju.

Gospodarski razgovori

V Beogradu se je te dni sestala že petič mešana italijansko-jugoslovanska komisija za gospodarsko tehnično in industrijsko sodelovanje. Ta komisija deluje že od leta 1964. dalje in se sestaja izmenoma v Beogradu in Rimu. Njen namen je ugotovljati vsakokratno stanje gospodarskih odnosov med obema državama in iskati nove možnosti za njih okrepitev.

Sedanji sestanek, kateremu predsedujeta italijanski minister za zunanjo trgovino Mario Zagari in predsednik jugoslovanskega odbora za zunanjo trgovino Toma Granfil,

LETO DNI V JAMI V DRUŽBI PSA, MAČKE IN KOKOŠI

Srbski električar Milutin Veljkovič, ki pa se v prostem času ukvarja z jamarstvom, je prebil že leto dni ločeno od zunanjskega sveta v podzemeljski jami Samar. Ko je te dni ob koncu leta, prebitega v jami, po telefonu govoril s časnikarji, se je zdel zelo dobre volje in dejal, da hoče vztrajati pri svoji nameri, da pride na dan šele 29. septembra. V jami opravlja razna znanstvena merjenja. Hrani se s konzervami in z jajci, kokoši, katere je vzel s seboj v jamo. Družbo pa mu delata tudi pes in mačka.

S seboj je vzel 10 kokoši, a so se tako namnožile, da jih je že 50. Zelo mu pa nagajajo roji muh. Veljkovič se v jami ne brije in si ne striže las.

— o —

Kot se govori, naj bi postal Aldo Moro naslednik U Thanta kot glavni tajnik Združenih narodov. Verjetno bi na to pristal tudi sovjetski tabor, glede na dobre zveze, ki jih imata tako Italija kot Moro osebno z Vzhodom.

razpravlja predvsem o investicijah italijanskega kapitala v Jugoslaviji in o carinskih olajšav pri trgovskih izmenjavah med obema državama.

— o —

ŠKEDENJSKI DOM (ul. Soncini 112)
vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

ki bo v soboto, 27. junija. Nastopajo šolarji od Sv. Ane in iz Škedenja, škedenjska mladina ter pevski zbor.

Začetek ob 21. uri.

Jack London:

KJER SE POTI LOČIJO

IV.

Tako je sedel tam zatopljen v molk in s sklonjeno glavo, medtem ko je neka organska sila, večja od njega samega, velika kot njegova rasa, delovala v njem. Wertz in Hawes sta ga od časa do časa od strani pogledala, z rahlo, a opazno skrbjo. Tudi Sigmund je čutil zadrego položaja. Hitchcock je bil močan in s svojo močjo si je bil pridobil ugled pri tovariših v teku mnogovrstnih dogodkov njihovega težkega življenja. Tako so z določenim strahom in radovednostjo čakali, kaj bo storil, ko se bo odločil.

Toda Hitchcock je dolgo molčal in ogenj je že pojmal, ko si je Wertz pomel roke, zaždehal in izjavil, da gre spat. Tedaj se je Hitchcock dvignil, v vsej svoji višini:

»Naj Bog pogubi vaše duše v najgloblji pekel, strahopetci s kurjim srcem! Z vami sem končal!« je rekel, precej mirno, a njegova moč je govorila iz vsakega zloga.

»Napravite torej, kakor hočete,« je nadaljeval. »Pripada mi četrtnina lastnine zlatega rudnika: naša pogodba je jasna. V vrečici je petindvajset ali trideset unč zlata iz poskusnega spiranja. Vzemite tehtnice! Takoj si ga bomo razdelili. In ti, Sigmund, mi oddeli četrtno živeža. Štirje psi so moji in hočem še štiri druge. Tiste štiri vam bom plačal s svojim delom opreme v taboru in z rudarskim orod-

jem. In povrh vam dam še svojih šest ali sedem unč zlata in svojo drugo pištolo z municijo. Kaj pravite?«

Oni trije so se umaknili na stran in se posvetovali. Ko so se vrnili, je Sigmund spregovoril v imenu vseh.

»Pošteno bomo ravnali s teboj, Hitchcock. Dobil boš četrtni del vsega, kar imamo. Pse pa potrebujemo kot ti in zato si lahko vzameš samo svoje štiri in konec. Če nočeš vzeti svojega dela opreme in orodja, je to tvoja stvar. Če pa ga hočeš vzeti, ga lahko vzameš.«

»Čisto po črki zakona,« se je porogal Hitchcock. »Pa naj bo. Pristanem. A pohiti. Komaj čakam, da odidem iz tega tabora, od takih gnusnih tipov, kot ste vi.«

Stvari so si razdelili brez nadaljnjih pripomb. Hitchcock je naložil svojo skromno lastnino na sani, poklical svoje štiri pse in jih vpregel vanje. Ni se dotaknil svojega dela opreme in orodja, pač pa je vrgel na sani pol ducata vprežnih jermenov za pse, z izzivalnim pogledom po ostalih, če bo kateri ugovarjal. Toda oni so skomignili z rameni in kmalu nato je Hitchcock izginil v gozd.

☆

Nekdo se je po trebuhu plazil po snegu. Na obeh straneh je bilo v temi komaj razločiti kožnate šotore indijskega tabora. Zdaj pa zdaj je zatulil kak pes in zarenčal proti

svojemu sosedu. Nenadno se je eden izmed njih približal gibajoči se senci v snegu, ki se je hipno ustavila. Pes se je še bolj približal, jo začel ovohavati in prišel še bliže. Tedaj se je Hitchcock — kajti on je bil — naglo dvignil in z golo roko vsekal psa po kosmatem grlu. In v sistem hipu je bil pes mrtev. Mož se je odplazil naprej, pes pa je ležal s prelomljenim tilnikom pod zvezdami.

Tako se je priplazil Hitchcock do poglavarjevega šotora. Dolgo je ležal zunaj na snegu in prisluškoval glasovom ljudi v njem, da bi zaslišal Sipsuin glas.

Končno je razločno zaslišal tudi njen glas. Tedaj se je še vedno po trebuhu splazil na tisto stran šotora, tako da ga je ločila od dekleta samo koža severnega jelena. Odkopal je sneg in previdno vtaknil glavo in ramena pod šotorno steno v notranjost. Ko je začutil na obrazu topli zrak v šotoru, se je ustavil in čakal, z nogami in z večjim delom telesa zunaj. Ničesar ni mogel videti in si tudi ni upal dvigniti glave. Na eni strani je bila bala krzna. To mu je povedal vonj, kljub temu pa se je prepričal še s tipanjem. Na drugi strani pa je občutil na obrazu obleko iz krzna, v njej pa neko telo. To je morala biti Sipsu. Čakal je nekaj hipov, da bi spregovorila, toda ker je molčala, se je odločil tvegati. Obrnil se je postrani in previdno dvignil glavo, držač ves čas obraz na krzneni obleki. Poslušal je dihanje človeka, ki je bil oblečen vanjo. Bil je žensko dihanje. (dalje)

Tržaškega

Pogovor s političnim tajnikom

(Nadaljevanje z 2. strani)

li nekaj koristi, vsaj kar zadeva zaposlitev naših ljudi ter da bi si zagotovili nekakšne »privilegije« predvsem na področju terciarnih dejavnosti, ki bodo nastale v zvezi z novimi industrijami.

Kaj mislite o bodočnosti kmetijstva na Krasu? Kot vemo, ste ustanovili v vaši občini prvo živinorejsko zadrugo na Tržaškem?

Kmetijstvo na Krasu ima bodočnost, če se bo specializiralo in izkoristilo prednosti, ki jo predstavlja bližina velikega mesta, kot je Trst. Drug pogoj za razvoj je združništvo, pri čemer so kmetje v nabrežinski

drugih organizacij je, da se odločno in trajno prizadevajo, da bo tempo spreminjanja še hitrejši.

In o položaju Beneških Slovencev? Kakšne perspektive ima slovenstvo tam?

Formalno se v Beneški Sloveniji žal še ni nič spremenilo. Opaziti pa je vendarle začetek procesa narodnega prebujenja, kar moramo mi spremljati in pospeševati z vsemi sredstvi, ki jih imamo na razpolago.

Kako gledate kot politični tajnik Slovenske skupnosti na odnose med to skupnostjo in levo sredino?

Te odnose so doslej določali podpisani sporazumi. Kako bo odslej, Vam še ne morem povedati, ker se te dni komaj začnejo novi razgovori, med katerimi bo Slovenska skupnost ponovno načela vsa vprašanja, ki od blizu zadevajo našo zamejsko skupnost na Tržaškem.

Vprašanja postavil F. J.

— o —

ZBOR VOLIVCEV SKUPNE SLOVENSKE LISTE V ZGONIKU

Dne 19. t. m. se je sestal zbor kandidatov in volivcev Skupne slovenske liste iz zgonske občine. Po uvodnih besedah ponovno izvoljenega nosilca liste Vladimira Rebulje in po poročilih o volilnih izidih na posameznih voliščih so prisotni smatrali za svojo dolžnost, da se najprej iskreno zahvalijo vsem volivkam in volivcem, ki so izrazili zaupanje kandidatom Skupne slovenske liste in s tem

podprli slovenski napredni socialni program liste. To je zgovoren dokaz, da so propadle razdiralne in včasih tudi obrekovalne akcije političnih nasprotnikov, ter je to hkrati dokaz politične in demokratične zrelosti širokega kroga slovenskih volivk in volivcev.

Zbor volivcev je svojim izvoljenim svetovavcem zagotovil vso pomoč pri njihovem odgovornem delu. Izvoljeni predstavniki pa so obljubili, da bodo ohranili stalen stik s svojimi volivci in da bodo pri svojem delovanju imeli vedno pred očmi splošne koristi občine in vsega domačega prebivalstva. Pri svojih prizadevanjih bodo zagovarjali predvsem potrebo po enotnosti, strpnosti in razumevanju med vsemi občani, ne nazadnje tudi zato, ker se zavedajo, da predstavljajo skoraj polovico prebivalstva zgonske občine.

— o —

VPIS V SREDNJO ŠOLO »FRAN LEVSTIK« NA PROSEKU

Ravnateljstvo državne srednje šole »Fran Levstik« na Proseku s oddeljenimi razredi v Sv. Križu sporoča, da 10. julija 1925 ob 12.00 zapade rok za vpis v prvi, drugi in tretji razred za šolsko leto 1970-71. Dijaki, ki bodo opravili popravne izpite, se morajo vpisati do 22. septembra 1970.

Prošnje sprejema tajništvo šole vsak dan od 9. do 12. ure.

VPIS NA ZNANSTVENI LICEJ

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja »France Prešeren« v Trstu sporoča, da se vrši vpisovanje v vse razrede znanstvenega liceja, višje gimnazije in klasičnega liceja vsak dan od 10. do 12. ure do vključno 10. julija 1970.

Dijaki, ki bodo opravili popravne izpite v jesenskem roku, se morajo vpisati do 22. septembra 1970.

V NEDELJO, 28. JUNIJA 1970

bo na Repentabru
na trgu pred cerkvijo

SLOVENSKI TABOR

posvečen 25-letnici konca vojne in osvoboditve izpod fašizma in nacizma, posvečen šrtvam vojne in nasilja.

Nastopili bodo pevski zbori s Tržaške, Goriške, Benečije in Slovenije, godalni ansambli, folklor.

Pozdravi iz vseh slovenskih pokrajin, spominski govor bo imel pisatelj prof. ALOJZ REBULA.

Začetek ob 17. uri. Pred pričetkom prosvetnega programa bo v repentaborski cerkvi kratka molitev za žrtve režimov, vojne in nasilja.

Poskrbljeno je za jed in pijačo v senci repentaborskih dreves.

V primeru slabega vremena bo prireditev v Kulturnem domu v Trstu ob isti uri. Event. sprememba bo sporočena v opoldanskih poročilih tržaškega radia.

občini dali dober zgled, le da se je pri realizaciji programa sedaj nekaj zataknilo, kar upam, da se bo kmalu rešilo.

Kaj sodite na splošno o položaju Slovencev na Tržaškem in v Italiji na sploh?

Stvari se obračajo na bolje, sicer še vedno prepočasi. Naloga naših političnih in

Posvetovanje v Borštu

V torek 16. junija zvečer so se v Borštu sestali vsi izvoljeni kandidati in drugi somišljeniki Slovenske skupnosti za dolinsko občino ter proučili izide občinskih in pokrajinskih volitev z dne 7. junija t.l.

Soglasno so ugotovili, da je lista Slovenske skupnosti kljub vsej ostri in napadalni volilni kampanji številnih nasprotnikov dosegla v danih razmerah zadovoljiv uspeh: ohranila je v bistvu glasove v primeri z občinskimi volitvami leta 1964, povečala pa jih je v primeri z deželnimi volitvami leta 1968. S tem so volivci ponovno izpričali zaupanje kandidatom in listi Slovenske skupnosti kot taki.

Predstavniki Slovenske skupnosti za Dolino se zato najskrenejše zahvaljujejo vsem volivcem, vsem dosedanjim svetovalcem za njihovo opravljeno delo, novoizvoljenim pa želijo, da bi nadaljevali z delom v korist krajevnega prebivalstva ter vse slovenske narodne skupnosti.

Ugotavljajo, da iz analize političnega položaja v občini objektivno izhaja, da vloga Slovenske skupnosti kot narodno-obrambne in socialne povezave vseh slovenskih demokratičnih sil postaja vsak dan bolj pomembna in nenadomestljiva.

Zato so sklenili, da bodo okrepili njene organizacijske prijeme ter delovanje med občani. Dali in podprli bodo pobude za učinkovito preprečevanje tihe in načrtne asimilacije, katere prvi sadovi so se pokazali ravno pri zadnjih volitvah. Pri tem bodo njeno delovanje vodila načela strpnosti, medsebojnega spoštovanja in upoštevanja pri konstruktivnem iskanju in zavzemanju za koristi celotne naše skupnosti mimo ozkih strankarskih koristi.

— o —

RAZSTAVA VIN V SV. KRIŽU

V soboto, 27. t. m., bodo ob 18. uri orplji v Sv. Križu 4. razstavo in pokušnjo domačih vin. Razstavljenih bo skupno 24 vzorcev domačih vin.

Razstava bo trajala tri dni.

NA VALETI

Maturanti slovenske srednje trgovske šole v Trstu, zbrani na svoji veseli valeti na Repentabru. Ta svoj praznični dan - in vstop v samostojno življenje - so obhajali, kot smo poročali, z rdečim nageljnom in slovensko zastavico na prsih.

HIBE PRI MALI OBMEJNI TRGOVINI

Splošno znano je, da se ljudje na obeh straneh meje že dolgo časa okoriščajo z ugodnostmi, ki jih dovoljuje videmski sporazum.

Od časa do časa pa se kaj zatakne, zlasti ko gre za vrste in količine blaga, ki se sme prenašati preko meje. Do nedavnega so ljudje z onstran meje smeli nemoteno kupovati pri nas male piščančke in jih prenesti čez mejo.

Zdaj so pa jugoslovanske oblasti kar nenadoma prekinile to kupovanje, češ da je v Italiji razširjena neka perutninska bolezen, ki bi se lahko razširila tudi v Jugoslaviji. Zdi se pa, da je taka trditev brez podlage. Na to kaže tudi dejstvo, da je bila izdana za tržaško ozemlje taka prepoved že pred meseci, za Goriško pa šele pred kratkim. Če je bolezen res tu, bi morala prepoved veljati povsod ob istem času.

Prepoved zadene predvsem državljane z one strani meje, ker si ne morejo več nabaviti piščančkov po ugodnih cenah. Škoda pa imajo tudi naši trgovci in kokošerejci, ki morajo zametavati na stotine piščančkov. Seveda, oblasti na drugi strani dovolijo prenos te perutnine, a je treba imeti posebno zdravniško spričevalo, ki pa stane več kot blago samo. Po drugi strani pa opazamo polne tovornjake perutnine, ki čakajo včasih tudi ves dan pri Rdeči hiši, da jih odpeljejo dalje v Italijo.

Vprašamo se, ali je gotovo, da je vsa ta uvožena perutnina stoodstotno zdrava?

STALISČE KRŠČANSKIH DEMOKRATOV

Pokrajinska vodstva političnih strank v Gorici so že na delu za iskanje zavezniških skupin zlasti v goriškem občinskem svetu. Skoro gotovo je, da bo prišlo do sporazuma med dosedanji levosredinskimi političnimi enotami.

To možnost je potrdil tudi pokrajinski tajnik krščanske demokracije dr. Rolando Cian na tiskovni konferenci. Dejal je tudi, da je treba podpreti neposredne stike med javnimi skupnostmi ter med socialno stvarnostjo. Posebej je še izjavil, da se bo nadaljevalo sodelovanje s Slovensko demokrasko zvezo in se bodo poglobili odnosi s sosedno republiko.

Letošnji šolski uspehi

Profesorji slovenskih srednjih šol v Gorici so te dni prenehali s stavkami in so že imeli zaključna šolska ocenjevanja.

Na učiteljskišču in gimnaziji-liceju so učni uspehi dijakov že objavljeni. Profesorski zbori so vse dijake ocenili, tudi v duhu zadnjih ministrovih okrožnic, s pozitivnimi reidi. K usposobljenostnim izpitom so pripuščeni vsi dijaki zadnjega letnika učiteljskišča, prav tako k maturi tudi vsi iz zadnjega liceja.

Izdelali so v prvem razredu učiteljskišča vsi dijaki in dijakinje. Cont Tamara ima srednjo oceno sedem. V drugem razredu imajo srednjo oceno sedem: Miklus Eda, Mozetič Neva, Pavšič Rudolf, Visintini Ana; oceno osem pa Calligaris Rosana. V tretjem razredu je dosegla oceno sedem Cescutti Vera.

Iz srednjih ocen je razviden kar dober uspeh na učiteljskišču v tem šolskem letu.

V ponedeljek zvečer se je zbral goriški občinski odbor k svoji zadnji seji. Razpravljal je predvsem o tekočih upravnih vprašanjih. Med drugimi tudi o dodelitvi ljudskih stanovanj v novih hišah pri pevmskem mostu; o razširjenju občinskih ambulatorijev v Mazzinijevi ulici; o nakupu zemljišča za poravnateljstvo pisarno so se že drenjali očarvečanje trga na debelo in o ureditvi pločnikov na Placuti. Odborniki so tudi sprejeli načrt profesorja Montesija za arhitektonsko ureditev starega mestnega dela okrog stolne cerkve.

Zadnja seja starega občinskega sveta je pa določena za dan 1. julija. Na tej seji bo župan Martina razdelil vsem dosedanji občinskimi svetovalcem zlate spominske kolajne. Na prednji strani je izoblikovan stari grb goriškega mesta, zadaj pa je vtisnjeno svetovavčevno ime in doba njegovega delovanja v občinskem svetu.

SOLSKA RAZSTAVA

Danes dopoldne je bila odprta šolska razstava v prostorih otroškega vrtca v ulici Randaccio. Na ogled so postavljeni predmeti, ki so jih napravili pri ročnih delih otroci iz slovenskega vrtca in osnovne šole. Razstava je odprta v četrtek in petek do 19. ure; v soboto pa dopoldne.

Starše in ljubitelje šole vabijo otroci in njih učiteljice, da si ogledajo razstavo in ocenijo, česa so naši moli zmožni.

ŠOLSKO VPISOVANJE

Ravnateljstvo slovenskega učiteljskišča in gimnazije-liceja v Gorici obvešča, da traja vpisovanje za prihodnje šolsko leto 1970/71 do 10. julija, in sicer vsak dan dopoldne.

Ravnateljstvo državnega strokovnega zavoda za trgovino s slovenskim učnim jezikom, ulica Seminario 7, sporoča, da traja vpisovanje dijakov v vse tri razrede vsak delavnik do vključno 10. julija od 10. do 12. ure.

Priporočamo staršem, da vpišejo otroke v tem roku in naj po možnosti ne čakajo na zadnje dneve.

V četrti gimnaziji je ocenjena dijakinja Sirk Ileana z osmico. Dijaka Cijan Marijan in Čavdek Fabij sta pa izdelala s srednjo oceno sedem. Vsi ostali so tudi izdelali.

V petem razredu ima dijakinja Dornik Harijet srednjo oceno sedem.

Še boljši so uspehi na klasičnem liceju. V prvem liceju sta končala s srednjo oceno sedem: Bagon Franko in Pacor Tician; srednjo oceno osem sta pa dobila Spazzapan Miroslov in Tommasi Pavel.

V drugem liceju sta dosegli srednjo oceno sedem dijakinji Budal Lučana in Ferletič Franka. Osem sta pa dobili Hvala Silva in Nanut Nadja.

Vsem dijakinjam in dijakom želimo v poletnih mesecih dosti oddiha in vesele počitnice. Maturantom pa dosti uspeha pri zrelostnih izpitihi.

Iz Goriške

Zadnja občinska seja

Štandrež

ŠOLA

Kot drugod, tako se je tudi pri nas zaključilo šolsko leto. Osem šolarjev je končalo peti razred in se bodo vpisali v nižjo srednjo šolo v Gorici. Vseh učencev in učenek v petih razredih je bilo komaj 44. Če nekoliko preudarimo, je to število v primeri s številom našega prebivalstva v Štandrežu res premajhno. Kdo nosi krivdo za to? Kar nas je zavednih štandrežcev, menimo, da so odgovorne za to nemarnost v prvi vrsti tiste družine, ki ne izpolnjujejo svoje družinske in narodne dolžnosti, da bi pošiljale otroke v domačo šolo.

Upamo, da se bodo vsaj za prihodnje šolsko leto zavedli, kam spadajo njih otroci.

Pri zadnjih pokrajinskih in občinskih volitvah je kandidiralo tudi več naših domačinov. Na slovenski listi so bila imena Dušana Brajnika, Jožefa Pavletiča in dr. Damijana Paulina. Italijanska socialistična stranka je postavila na svojo listo dva naša domačina. Danila Nanuta in Karla Nanuta. Italijanska komunistična stranka pa Vilmo Brajnik, poročena Corva, in Ladka Petarina.

Od naštetih sta bila izvoljena v goriški občinski svet dr. Paulin in Vilma Brajnik.

S Tržaškega

89. ŠTEVILKA REVIEJE »TRIESTE«

V novi, 89. številki revije »Trieste« je objavljen na uvodnem mestu daljši članek pod naslovom »Alcide Degasperi, mož z meje«. Napisal ga je Guido Botteri in v njem prepričljivo pokaže, kako resnično velika osebnost je bil politik in državnik Degasperi in kak prispevek je dal s svojim delom in miselnostjo ne le novi italijanski demokraciji in republik, ampak tudi sjozumevanju med narodi, zlasti med italijanskim narodom in narodi Jugoslavije, ker je bil prvi, ki je doumel pomen takega sporazuma in sodelovanja. To je poudaril že pred koncem vojne preko mikrofona rimskega radia.

Alfredo Vernier piše o Trstu kot posredniku slovenske kulture, pri čemer misli predvsem Slovence in Hrvate. V članku piše med drugim, »da bi lahko dali obe manjšini, italijanska v Jugoslaviji in slovenska v Italiji, odločilen prispevek k razvoju kulturnih odnosov med obema državama. Zlasti v Trstu je delavna skupina pisateljev, slikarjev in glasbenikov, ki so med najboljšimi predstavniki sodobne slovenske kulture (dovolj je imenovati imena Alojza Rebule, Borisa Pahorja in Lojzeta Spacala). — nadaljuje Vernier. Trst jih ne more ignorirati, kot je ignoriral in praktično še vedno ignorira, na primer, Srečka Kosovela; a tudi oni se ne morejo osamiti od okolja, v katerem žive in iz katerega črpajo svoje življenjske sokove. Zdaj ni več čas izolacije, ampak čas združitve naporov.« Članek spremlja fotografija Lojzeta Spacala.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Arrabalov „Arhitekt in asirski cesar“ v Kulturnem domu

V nedeljo, 2. junija zvečer, je gostovala v Kulturnem domu Mala drama iz Ljubljane z delom španskega dramatika Fernanda Arrabala »Arhitekt in asirski cesar«. Prireditelja sta bila tržaški akademski klub »Jadran« in »Klub zamejskih študentov« iz Ljubljane. S to predstavo so želeli mladi akademiki — tako pravijo — seznaniti tržaško občinstvo z eno najboljših ali vsaj eno najvznemirnejših odrskih stvaritev, ki jih je pripravila Mala drama v Ljubljani, kjer je to delo na sporedu že drugo sezono.

Temu povabilu prirediteljev se je odzvalo precej številno občinstvo, skoraj docela mladina. Če bi to dejstvo povezali s trditvijo režiserja in igravca Jurija Součka, ki je po predstavi v diskusiji dejal, da so tudi v Sloveniji gledališča prazna in da je treba nekaj storiti, da bodo spet privabila občinstvo, potem lahko sklepamo, da je tak namen s to vrsto predstav uresničen.

Takoj pa se seveda pojavi vprašanje, koliko časa je taka predstava vabljliva. In pa, kaj gledavcu pove, kaj mu da, kako ga zadovolji in kakšen odhaja gledavec od take predstave. Spričo dela kot je Arrabalov »Arhitekt« bi bilo seveda nesmiselno sklicevati se na klasično poslanstvo in vlogo gledališča, na vlogo, kot jo je imelo pri Grkih ali kakor so pojmovali gledališče največji klasični dramatik od Shakespeareja pa do kakega Ibsena ali našega Cankarja, pa še novejših. Tisti namen naj bi bil danes po mnenju zagovornikov »novega gledališča« pač zastarel in nemogoč. A vendar se človek sprašuje, ko gleda takole predstavo, kaj hoče in kakšen namen ima.

Ni mogoče reči, da bi ne bilo nobene iskric ustvarjalnega genija v pisatelju, da bi ne bila tudi marsikatera duhovitost v delu. Vendar se zdi, da v celoti vse tiste ustvarjalne iskric utonejo in se izgube v morju banalnosti, surovosti, neokusnosti in smešenju vsega. Ali naj bi taka predstava odkrivala neko zatajevano resnico in prikrito moralo, ki jo zdaj razgalja nag igralec pred občinstvom in jo živi tako kot je? Mislim, da ni to zrcalo družbe, ki bi bila tako strašno v celoti cinična. Ali je res to najboljša pot sodobnega gledališča, ko želi razvrednotiti vse klasične vrednote; »klasične«, a za velik del kulturnega človeštva še vedno »vrednote« tudi današnjega časa. Če bi pisatelj in z njim novo gledališče skušalo pokazati neko novo, boljše pot, če bi pripomoglo, da bi posijal žarek svetlobe na neke nove vrednote, na neki boljši in lepši svet, ki ga moramo vsi ustvarjati, na neko humanost, ki jo zmeraj bolj pogrešamo, potem bi imelo tako gledališče veliko poslanstvo. Če pa samo smeši vse, če se cinično norčuje iz vsega in nič boljšega ne pokaže, potem se zdi taka pot vsaj

neodgovorna, če ne kaj več. Gledavec razume misel, da človek žre človeka, da laže sočloveku, da včasih misli in dela pod vplivom sočloveka, to in še marsikaj, kar naj bi bilo nekje v smislu Arrabalovega teksta, vse to so povedali že drugi besedni in odrski umetniki na drugačen, morda gledavcu dojemljivejši način. Čeprav je največja zanimivost za površno občinstvo dejstvo, da bo nastopal nag igralec, ni vendar to nič posebnega, vaj nič takega, da bi bilo tako gledališče avantgardno in »novo« in »gledališče bodočnosti«, ki kaže smer in izhod iz »krize gledališča«. V tem ne vidim kakega posebnega razodetja.

Tak vtis ima človek ob predstavi Arrabalovega »Arhitekta«. Je »kot bi se otroci igrali neke igre«, točno tako kot je to igranje definiral Souček v diskusiji. Le da je tako igranje, to bi dodali, družbeno odgovorno.

Če bi rekli, da je to igranje otrok, pa moramo takoj dodati, da je igra za oba igravca izredno naporna in da zahteva izrednega ustvarjalnega odrskega umetnika. Oba, Jurij Souček in Janez Hočever, sta odigrala svoji vlo-

gi z izredno umetniško močjo, dosledno, zgrajeno od začetka do konca. Dva različna tipa, v mnogih različnih zgodbah, ki sta jih zamenjavala in se vrstila. Če moremo o kakem delu reči, da zahteva dva velika igravca, potem moramo to reči za to delo. Tudi glasba Vinka Globokarja in scena Sveta Jovanoviča, razsvetljava, vse je v funkciji zamisli predstave.

Da bomo tedaj jasni: gledališka predstava je skrbno, dosledno naštudirana, izvedena z veliko umetniško odrsko močjo, oba igravca sta pokazala razsežnost gledališkega oblikovanja. Le žal se nam zdi, da ni bila ta igralska ustvarjalnost v službi bolj avantgardnega teksta, ki bi mogel današnjemu človeku, posebno mladini, več povedati.

Predstavljam si, da bi mladina gledala same take predstave. Mislim, da se lahko utopi v cinizmu, v grobosti, v kvanti, neokusnosti. Nobene vrednote več ni in ali ima še smisel živeti? In za katere ideale delati? Ali ne pomagajo take predstave ubijati vero v življenje?

Ali se ne sprašujejo sodobni družboslovci, kam hiti mladina? Sprašujem se tudi sam, ali ne bi mogla dva akademska kluba zamejske mladine pokazati le kakih višjih idealov naši mladini. Ali nista našla v slovensi prestolnici nič lepšega in bolj plemenitega, kar naj bi skušala posredovati mlademu zamejstvu. J. P

Zbirka „Ars Sloveniae“

Že pred nekaj leti je založba Mladinska knjiga začela izdajati serijo umetnostno-zgodovinskih knjig pod naslovom »Ars Sloveniae«. Dolej so izšle naslednje knjige: Baročno kiparstvo, Gotsko kiparstvo, Baročna arhitektura, Gotska arhitektura in kot zadnja Romanska umetnost, v kateri so zajeti romansko slikarstvo, kiparstvo in arhitektura. V predgovoru k prvi knjigi je nestor slovenskih umetnostnih zgodovinarjev dr. Francè Stelè zapisal: »S to knjigo... začena Mladinska knjiga serijo, ki naj bi v nekaj letih, tako upamo, približala najlepše dragotine slovenske umetnosti tako domačemu kot tujemu umetnostnemu ljubitelju in strokovnjaku. Želimo, da bi zaživel ta »imaginarni muzej« pred nami v kar najboljših reprodukcijah, spremljali pa ga bodo vsebinsko zgoščeni uvodi in komentatorji. Knjige ne bodo izhajale v časovno stitnem zaporedju, ampak tako, kot bo obdelava gradiva dozorevala, vendar bodo ob èoncu nudile v medsebojnem dopolnjevanju zaključeno podobo o naši umetnosti.«

V predgovoru k isti knjigi pa je dr. Nace Šumi zapisal: »Upamo, da bo zbirka, kakor je zasnovana, omogočila prodor naše umetnosti prek nacionalnih meja, kar po svoji kvaliteti, zlasti pa po svoji regionalni razčlenjenosti, in svojem strmem vzponu zasluži. Zato je založba predvidela tudi tujejezične izdaje, kar bo v naši literaturi v takem obsegu novost.«

Uvodne tekste k posameznim knjigam so

pripravili najboljši strokovnjaki za posamezna obdobja in umetnostna področja. Sledi nato glavni, slikovni del, ki ga sestavljajo izredno lepe črno-bele in barvne fotografije. Na koncu knjige je dodan še seznam posameznih del z opombami ter katalog z manjšimi črno-belimi fotografijami in opombami. Uvodni teksti se izogibljejo znanstvene suhoparnosti ter se skušajo približati esejistični obliki. Poudarek pa je na slikovnem delu in tako lahko obravnavamo te knjige kot nekakšne »slikanice«. Knjige se po svoji izdelavi lahko enakovredno postavijo ob podobne izdaje v tujini. Slikovni del je natiskan v Zagrebu, stavek pa v Ljubljani. Na pobudo dr. Cevca so na ovitek vsake knjige natisnili naslednje Valvazorjeve verzice: »Bukve tédaj pojte, na vsem svetu stojte. Po u'sè deželah letite inu našu čast donesite.«

V zadnji knjigi »Romanska umetnost« so navedena še naslednja dela: Slikarstvo 17. stoletja, Gotsko slikarstvo, Arhitektura 16. stoletja in Antična umetnost. Ljubitelji in poznavavci umetnosti nestrpnno pričakujejo zlasti knjigo o srednjeveškem slikarstvu s samimi barvnimi fotografijami in s Steletovim uvodom.

V. M.

Literarna nagrada „Vstajenje“ 1969

Dne 21. junija se je sestalo razsodišče literarne nagrade »Vstajenje«, ki ga sestavljajo dr. Martin Jevnikar, Franc Jeza, dr. Anton Kacin in dr. Rafko Vodeb, in podelilo nagrado »Vstajenje« za leto 1969 pesniku in pisatelju Levu Detelu za vse njegovo pisateljsko delo, zlasti pa za zbirko pesmi »Sladkor in bič« in za grozljivo zgodbo v verzih »Črni mož«, ki sta izšli l. 1969.

Lev Detela je s svojimi dosedanjimi spisi

dokazal, da je nadarjen pripovednik, da se zna poglobljati v ljudi in okolje, da zna ustvarjati razpoloženja in da mojstrsko obvladuje jezik. Izbral si je skrajno avantgardistično smer, ki je bila ob njegovem nastopu nekaj novega v slovenski literaturi, v zadnjih spisih pa se od nje že znatno odmika in išče samostojnejši izraz.

Trst, 21. junija 1970.

Skupina študentov z ljubljanske univerze in uredništvo »Dela« polemizirata na straneh tega ljubljanskega dnevnika o obdolžitvi študentov, da list ni hotel prinašati njihovih poročil o študentovskih zahtevah in demonstracijah proti imperializmu v Kambodži, o študentovskem gibanju, itd.

Lev Detela je objavil v tedniku »Die Weltwoche« z dne 5. t. m. daljši članek o slovenskem pesniku in dramatik Slavku Grumu, katerega je označil kot »moža, ki je stopnjeval Cankarjev svet do groteske, in ki je »tradicionalno dramatikovo zavestno spremenil«. Detela govori zlasti o Grumovi drami »Dogodek v mestu Gogi«.

Sodobno kmetijstvo

Razstava in pakušnja domačih vin v Zgoniku

Organizatorji VI. razstave in pakušnje domačih vin, v Zgoniku so končno s predselekcijo vin poskrbeli, da je bil potek razstave brezhiben in v zadovoljstvo vseh udeležencev. Posebno srečo so imeli s preložitvijo razstave za teden dni. Vreme je bilo ves čas naravnost fantastično lepo, toplo, res poletno, tako da so bili na koncu sodi popolnoma prazni. Sicer so si pridni in prizadevni organizatorji to tudi zaslužili. Odprtje razstave je poteklo v neformalnem vzdušju, torej brez nagovorov in pozdravov. Do slednjih naj bi prišlo samo na zaključnem nagrajevanju.

Razstavo so odprli v soboto. Isti dan se je sestala tudi komisija, ki je ocenila vina. Komisija je imela precej težko delo, saj so bila vsa vina na splošno dobra. Vendar je imela pri nagrajevanju vin srečno roko, saj so vina, ki so dobila nagrade, res prednjačila. Skoda, da se vinogradniki niso udeležili ocenjevanja, saj bi marsikatera opomba in kritika bila zanje zelo koristna. Še vedno prihaja do napak, ki bi jih z nekoliko več vestnosti in pazljivosti lahko odpravili.

Na letošnji vinski razstavi so sodelovali vinogradniki iz Saleža, Zgonika, Samatorce in Koludrovce. Za belo vino so bili nagrajeni sledeči vinogradniki: Karlo Štolfa (I. nagrada), Salež, 43; Marija Doljak (II. nagrada), Zgonik, 18; Leonard Grilanc (III. nagrada), Salež, 23. Za črno vino pa: Marija Doljak, Zgonik 18; Just Škrlič, Salež, 44, in pa Josip Perčič, Salež, 43.

Če bi torej skušali na kratko strniti vtise s te VI. razstave in pakušnje domačih vin, bi najprej morali ugotoviti, da je bila raven razstavljenih vin visoka, vendarle je primerno pripomniti, da bi lahko bila tudi boljše. Več kot umestna se nam zdi misel, da bi vinogradniki morali prisostvovati delu komisije in tak na kraju samem slišali, kako ocenjuje njihova vina nepristranska komisija. Organizatorji naj torej poskrbe, da s posebnim vabilom ali osebno

povabijo razstavljalce, da se udeležijo ocenjevanja vin. Mogoče bi bilo tudi umestno opraviti obisk kleti in tako posredovati vsakemu kmetovalcu ne samo vse tisto, kar sicer ostane v poročilu ocenjevalne komisije, ampak tudi kopico koristnih nasvetov, ki jih ni, v kolikor pridejo s prave strani, nikoli premalo.

— o —

TOČA NA TRŽAŠKEM

Ravno letos, ko so trte bile izredno dobro razvite in ko so vinogradniki po nekajletnih slabih in zelo povprečnih pridelkih upali, da si bodo nekoliko opomogli, je spet obiskala naše kraje toča, ki je bila povrh tako debela, kot je ljudje zlepa ne pomnijo. V Sv. Križu je povprečno 70 odst. škode na trtah, povrtinah ter cvetlicah in to na področju pod vašjo; v Briščah je toča bila tako debela in silovita, da je škoda skoraj stoodstotna. V Trnovci in Sama-

torci v krajih, ki jih toča obišče skoro vsako leto, je toča prizadela sporaj petdesetodstotno škodo. Edinole v Praprotnu so zabeležili manj škode, vendar je tudi tam približno 30 odst. škode na trtah in povrtinah.

Prizadeta področja so si ogledali izvedenci kmetijskega nadzorništva, ki bodo poslali nadrejenim organom v Videm izčrpno poročilo. Zelo verjetno bo odborništvo za kmetijstvo seznanilo s tem tudi Rim. Predvideva se, da bo ministrstvo za kmetijstvo z dekretom priznalo prizadeta področja in tako omogočilo kmetovalcem, da pridejo do odškodnine.

V SOBOTO NA PRAZNIK VINA IN RIB V SV. KRIŽU

To soboto, nedeljo in ponedeljek bo praznik domačih vin in rib v Sv. Križu.

Letos so organizatorji — domači Konzorcij pridelovalcev vin — prvič poskrbeli tudi za predselekcijo, kar se bo prav zagotovo dobro obrestovalo. Vsem, ki jim je pri srcu dobra domača kapljica, priporočamo obisk razstave. Odprtje razstave je napovedano za soboto, 27. junija ob 18. uri.

Rado Bednarik

Slovenski študent v prejšnjih časih

Gaudeamus igitur
iuvenes dum sumus

Stara je že ta razigrana, prešerna študentska popevka. V njej odmeva zavest, da leži ves svet odprt kot vabljiv raj pred študentom, ki pripada starodavnemu in svojskemu stanu, iz katerega črpa vsak narod svoj inteligenčni naraščaj. Gaudeamus, veselimo se, dokler smo mladi, poje desetobratovski zapiti študent stric Dolef, obenem pa trpko zapoje, da po nadležni starosti »nos habebit humus«, nas bo zemlja pokrila. Razigrano veselje, pomešano z debelimi kanci življenjske trpkosti, je bilo in je značilno za slovenskega študenta. Pa saj to veste iz lastne izkušnje vsi, ki ste trgali hlače po šolskih klopih, si utepali visoko učenost v glave, v usta pa le bolj skope zalogaje kruha. Še našega Prešer-

na je razočarala grenka pot za tujo učenostjo, ko poje v Sonetih nesreče:

da b'uka žeja me iz tvoj'ga sveta
speljala ne bilà, golifiva kača,
ne vedel bi, kako se v strup prebrača
vse, kar srcé si sladkega obeta.

Naš stari rek pravi, kako je težka pot do učenosti, a vendar je že na tisoče naših črnolšolcev hodilo po njej do izobrazbe in to z namenom, da bodo služili kot razumniki svojemu narodu. Debele bukve bi mogli napolniti z zgodbami o študentskem življenju, o vzorih in bojih iz davnih let, ko so se naši sholarji vzgajali in likali po gimnazijah in univerzah.

Srednje ali latinske, tudi črne šole imenovane, so imeli v Gorici ali Ljubljani. Trst še ni slovel s šolsko tradicijo pred 19. stoletjem. Po končanih latinskih šolah je pa moral ubrati slovenski študent pot v daljno Padovo; taki so bili bolj iz primorskih krajev in tja do gorenje Soče. Trentarski študent si hudomušno prepeva, ko koraka pod žgočim soncem proti Padovi in ubira strune:

pod nebom italijanskim
sholarji mi študiramo
in klasikom rimljanskim
kosti veselo ubiramo.

Večji del slovenskih študentov je pa šel k virom učenosti na sever, na cesarski Dunaj, a marsikateri je moral pustiti trebuh zunaj. Med Padovo in Dunajem je nihala slovenska učenost. Tam so se zbirali študentje že pred sto leti in marsikateri izmed njih je prinesel domov bistro glavo in voljo, postati narodu vodnik. Vzori in boji slovenskega študenta v latinskih šolah in na univerzah so bili pač podobni življenju drugih sholarjev v Srednji Evropi, seveda z nekaterimi svojiskimi potezami, ki jih je utisnilo našemu dijaku težje življenje, deloma tudi ožje domače okolje. Vendar pa tudi on pripada tiste-

(Nadalj. na 8. strani)

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

ATLETIKA

ZARKO ŠKABAR V METU GRANATE

Na občinskih mladinskih igrah v Trstu je najboljšo presenečenje pripravil slovenski atlet Žarko Škabar, ki je premočno zmagal v metu granate z odličnim metom 45,90 m. Skupno je nastopilo 19 slovenskih atletov in sicer 6 deklic in 13 dečkov. Med deklicami se je posebno izkazala Cristiana Baldassi, ki je skočila 30 m v višino in s tem zasedla odlično tretje mesto. Ornella Neppi pa je bila v metu krogle šesta. Z nastopi naših predstavnikov smo lahko zadovoljni, vendar ob večjem zanimanju naših šol bi bila lahko udeležba naše mladine vsekakor številnejša.

ODBOJKA

KRAS NAPREDOVAL V C-LIGO

Zgoniški odbojkarji so si po večletnem trudu zasluženo priborili vstop v C ligo. Potem ko so zmagali v svoji skupini D lige, so na kvalifikacijah v Castelfrancu Venetu zaigrali kot še

nikoli. Proti moštvu Ignis Rovereto so zmagali gladko z 2:0 (12, 11), kar jim je že zadostovalo za napredovanje. Nato so z minimalno razliko izgubili proti šesterki Libertas iz Padove, vendar cilj je bil vseeno dosežen. Napredovanje v C ligo pomeni velik uspeh za Š.D. Kras in obenem priznanje za ves naš šport.

Za Kras so nastopili Kobal, Guštín, Škrinjar, Škrk, Drašič, Šimoneta, Živec, M. in L. Budin in L. Milič.

Vsi so vredni iskrenih čestitk in pohvale za željo, da bi tudi v C ligi uspešno nastopali.

NAJMLAJŠIM BOROVKAM ODLIČNO TRETJE MESTO

Kot smo že poročali, so se najmlajše odbojkarice Bora uvrstile v meddeželni finale mladinskih iger.

Tu so zasedle odlično tretje mesto, kar je več kot uspeh, če pomislimo, da so vse igralke še zelo mlade in so šele pred kratkim začele nastopati.

RADIO TRST A

F.J. *38

S M R T V POMLADI

◊ NEDELJA, 28. junija, ob: 8.30 Kmetijska odaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasba za čembalo; 10.00 Slatkinov godalni orkester 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: J. Spyrri »Heidi«. Zadnji del. RO.; vodi Lombarjeva; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Domače pesmi; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 J. Sket: »Miklova Zala«. Igra v šestih slikah; 17.10 Parada orkestrrov; 17.35 »Primorska poje«, revija primorskih zborov; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik »Pratika«; 19.00 Jazzovski kottiček; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklore - Reharjeva: Poklici »Čebelarji«; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.25 Zabavna glasba.

◊ PONEDELJEK, 29. junija, ob: 8.30 Antologija godal; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasba za harfo; 10.00 Vesela fantazija; 10.45 Pol ure popevk; 11.15 K. Meško »Ciganček«. Dramatizacija in vodstvo Jožka Lukeža. Igrajo člani SG v Trstu; 11.50 Ansambel Boruta Lesjaka; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 »Beseda Ivana Cankarja«. Izbor iz njegovih del v interpretaciji Mire Sardočeve in Staneta Starešiniča; 16.45 Koncert organista Huberta Berganta; 17.10 Vokalno-instrumentalni ansambel »Grupa 220«; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijansčina po radiu; 17.55 Vaše čtivo; 18.15 Zbor »A. Illersberg« iz Trsta; 18.30 Plešite z nami; 19.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.15 Znanje melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Pesmi od vsepovsod; 21.00 Kulturni odmevi; 21.20 Romantične melodije; 21.40 Slovenski solisti. Soprostanica Vanda Gerlovič; 22.05 Zabavna glasba.

◊ TOREK, 30. junija, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Rugolov veliki orkester; 19.45 Zbor »L. Bratuž« iz Gorice vodi Stanko Jericijo; 20.00 Šport; 20.35 Granados »Goyescas«, opera v 3 dej.; 21.45 Nežno in tiho; 22.05 Zabavna glasba.

◊ SREDA, 1. julija, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Klarinetist Artie Shaw; 12.10 Prof. R. Vodeb: Po sledovih nekdanjih kultur v Italiji (1) »Od Aoste do Sirmiona«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijansčina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Pianist Piero Rattalino; 18.50 Pojejo »The Cc Guire Sisters«; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Jazzovski ansambli; 19.40 Francoski motivi; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico; 22.30 Zabavna glasba.

◊ ČETRTEK, 2. julija, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Pianist Calvi; 12.00 Po društvih in krožkih »Klub Simon Gregorčič v Gorici«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Na počitnice; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Simfonična glasba; 18.40 Sestane s Kalmanom in Waldteufelom; 19.10 G. Godoli: Življenje na drugih svetovih - domneve in možnosti - 1. odd.; 19.25 Moški zbor »Fantje izpod Grmade«; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 S. Goy »Cicibe«. Radijska igra; 21.55 Beethovnovne komorne skladbe; 22.15 Zabavna glasba.

◊ PETEK, 3. julija, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Trobentač James; 12.10 Vzroki nesreč pri otrokih in mladostnikih ter njihovo preprečevanje. M. Mori »Varnost v stanovanju«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Jež: Italijansčina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; Krek: Inventiones feroles za violino in godalni ork.; 18.50 Jonesov orkester; 19.10 +. Cesarini Sforza: Pravo in krivo - o razvoju moralnih in pravnih pojmov - 14. odd.; 19.25 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Delo in gospodarstvo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.35 Lombar-

Sklenil je tudi, da bo izkoristil praznike za pisanje. Vedno bolj ga je mikalo, da bi spravil na papir misli in predstave, ki so mu polnile glavo. Pri pisanju je čutil nenavadno olajšanje in zadoščenje.

Na predbožični dan je šel k spovedi in obhajilu. Ni hotel opustiti te bogoslovске navade, in to ga je notranje pomirilo in skoro osrečilo. Njegova sreča bi bila polna, če bi srečal Majdo in bi zadržno vedel, da mu je oprostila. Toda že misel, da je nedaleč od njega in da lahko gre, kadar hoče, mimo njene hiše in se ozre v okna, za katerimi ona živi, ga je napolnjevala s tihim veseljem. Mikalo ga je, da bi ji napisal voščilno razglednico za Božič, vendar si ni upal zaradi očeta. Lahko, da bi imela sitnosti zaradi tega. Morda pa jo bo med prazniki srečal, je upal. Toda na sveti večer se ni mogel premagati. Kupil je lepo razglednico z božičnim motivom, napisal nanjo samo Srečen Božič! brez naslova in podpisa ter jo vrgel v mraku preko vrtnih vrat njihove vile. Nekdo jo bo našel in ona bo gotovo uganila, da je to božični pozdrav in voščilo od njega. Zaradi tega je oče gotovo ne bo mogel ozmerjati, saj ne bo mogel nihče vedeti, da je razglednica ravno zanjo.

Ta domislek ga je spravil v dobro voljo. Črez čas, v temi, je šel še nekajkrat mimo vile; zdelo se mu je, da razglednica ne leži več na vrtni stezi, vendar ni bil gotov, ker je bilo pretemno. Oziral se je na razsvetljena okna, ki pa so bila zagrnjena. Skozi prozorno zaveso je lahko razločil luči na božičnem drevesu in sence ljudi, med njimi tudi dekle, a ni mogel vedeti, katera je njena. Pri srcu pa mu je bilo vseeno lepo. Čutil je, da se tudi ona ta večer spominja njega, in morda brez jeze. Ali pa je to le njegova iluzija? To se mu je zdelo nemogoče. Ni si je mogel predstavljati tač zagrizenosti v užaljenosti.

★

Mati je sedela pri oknu in gledala na cesto, ki je peljala iz vasi mimo njene kočice. Bila je na predbožični dan in šlo je že proti večeru. Komaj opazno se je začel krasti mrak iz nizkega, mlačnega neba, s katerega je zdaj pa zdaj zaplesalo nekaj snežink, v dolgih pre-

do in njegov ansambel »Royal Canadians«; 21.30 Nekaj jazza; 22.05 Zabavna glasba.

◊ SOBOTA, 4. julija, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Poganstvo in krščanstvo v naših ljudskih šegah - 1. odd.; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 L. Davanzo »Varna pot« - oddaja o prometni vzgoji; 16.10 Operetne melodije; 16.45 Pravljičje in pripovedke naše dežele; 17.00 Douglasov orkester in zbor; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Umetniki odgovarjajo; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Vokalni oktet »Gallus« iz Ljubljane; 18.50 Italijanske pesmi v izvedbi orkestra Raya Anthonyja; 19.10 R. Dolhar: Alpske poti in smeri (1) »Skoraj na Triglav«; 19.20 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.50 Nenavadne in skrivnostne zgodbe: A. Marodič »Uganka na Hrastovem otoku«. RO.; 21.20 John in Jerry ter njune havajske kitare; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« Trst

sledkih. Pokrajina se je izgubljala v snežni belini, ki so jo trgala le črna debela obcestnih jablan in črna črta borovih gozdov v daljavi.

Le poredko se je kdo prikazal na cesti. Včasih so odzvončkale mimo kmečke sani, ko so se zadnji kmetje iz sosedne vasi vračali iz mesta. Iz težkih konj se je kadilo. Tu pa tam je prišel mimo kak deček iz vasi s smrečico, ki jo je bil posekal v gozdu. Toda iz vasi proti koči ni prišel nihče, Vendar je mati še vedno upala. Vedela je, da prispe zadnji vlak na vaško postajo šele ob pol osmih zvečer. Tine se je bil mnogokrat pripeljal prav s tem vlakom. Tudi zadnjikrat, ko je prispel domov, to je bilo poleti.

Ko pa se je začelo mračiti, da je komaj še razločila zvonik in strehe vaških hiš v daljavi, se je mati z vzdihom dvignila in se odpravila v gozd. Redke, drobne, zvezdaste snežinke so ji sedale kakor beli metulji na črno volneno hadro, s katero si je bila ogrnila glavo in rame. Nad poljem je krakajoč letelo proti gozdovom nekaj vran, druga za drugo. Pod nizkim, sivim nebom so se zdele čudno velike in črne. Vračale so se na noč v svoja gnezda.

(dalje)

— o —

Slovenski študent v prejšnjih časih

(nadaljevanje s 7. strani)

mu stanu, ki je še danes poln mladostne živahnosti ter komaj na pragu v življenje vzdihne mladosti v pozdrav »Addio, giovinezza«.

Bil je študent, sholar ali črnošolec, dokler je hodil na višje srednje ali latinske šole; a »goliard« v Padovi in akademik na Dunaju, ko ga je »alma mater universitas« sprejela med svoje varovance. Tradicija slovenskega študentstva se ni začela že v 12. ali 13. stoletju kot pri Nemcih ali v Italiji, kjer so že takrat zaslovene velike univerze in pritegnile nekaj študentov tudi iz naših krajev. O slovenskem akademskem življenju je mogoče govoriti šele po času razsvetljenstva ali še bolje tja proti letu 1848, v pomladi narodov, ko se je izobraženec vedno bolj uveljavljal med ljudstvom. Poprej so naši ljudje poznali za študenta le dijaka višje srednje šole, največ v Ljubljani in Gorici, ki je že pred dvesto leti kazala lice pravega študentskega mesta.

Večina slovenskih dijakov je prihajala iz kmetskih hiš, meščanski so se raje oprijeli trgovskih poklicev ali pa so oblekli ozke uniforme vojaških kadetov. Preden so se v kmečki družini odločili »V Gorico ga dajmo«, to se pravi v višje šole, je moral pritiskati na očeta domači župnik; kaka teta je morala seči globoko po petice v nogavice, mati pa oddajati večino masla in jajc potovki, da bo izkupiček za fanta, ki pojde študirat v mesto za gospoda.

Nekaj tednov pred Vsemi svetmi je prišel tisti žalostno-slovesni dan odhoda z doma. Oče je napregel kobilu naložil na voz vreče z moko, krompirjem, zabelo in fantovo skrinjo, na vrh pa bodočega gospoda, ki je s solznimi očmi segel materi v desnico. Pokali so z bičem ob Savi proti Ljubljani ali ob Soči mimo Plattenyirta in čez Banjšice proti Gorici.

(dalje)